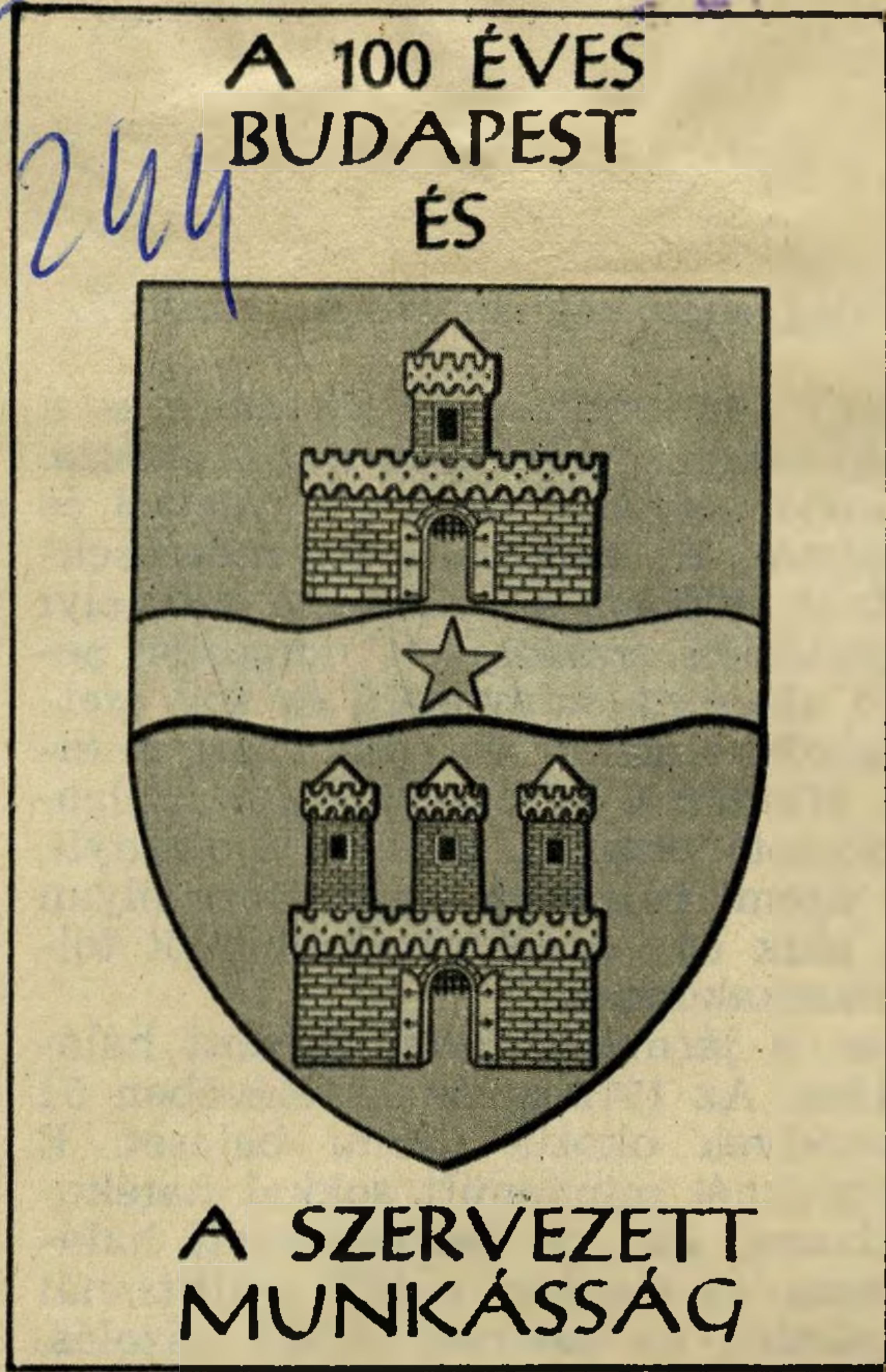

MUNKA

331, 28

1972 DEC

Erőgyűjtés a szakegyletekben

Pest, Buda és Óbuda egyesülésének időszaka egyben a fővárosi szakegyleti mozgalom kialakulásának kezdetét is jelzi. Az első magyarországi szocialista szervezet, az Általános Munkás Egylet — ausztriai szocialista munkások segítségével — már 1870-ben megkezdte a szakegyletek kiépítését. Célja olyan szakmai szervezetek létrehozása volt, amelyek egyaránt központjai a munkásság felvilágosításának, politikai és gazdasági küzdelme szervezésének. E cél érdekében alakult meg 1871 tavaszán az Általános Munkás Egylet szakegyleti osztálya.

Az Általános Munkás Egyletbe tartozó szakegyletek „internacionalisták”, azaz szocialista jellegűek voltak. Az 1871 őszi jelentés fel is sorolja ezeket a szervezeteket. Pesten a szabók, cipészek, kalaposok, gombkészítők, zsinórkészítők, szövők, kárpitosok, serfőzők, rézöntők és fémpnyomók; Budán a szabók és a kalaposok, valamint a nyomdászok ke-

Munkásgyűlés 1869-ben

rültek e listára. Azok a szocialista munkástüntetések, amelyek a Párizsi Kommün leverését követően, 1871 tavaszán és nyarán Pesten lezajlottak, már elválaszthatatlanok a szakegyletek munkájától...

1872, a „hűtlenségi per”, a megtorlás éve. A fejlődő mozgalom vezetőit — jobbra szakegyleti tagokat — hosszas vizsgálati fogság után szocialista szervezkedés miatt bíróság elé állítják. Noha az ítélet felmentő, a szakegyletek üldözése fokozódik, működésük nehezebbé válik. A városi és az országos hatóságok is szembekerülnek a „munkéskérdéssel”. A szervezkedés jogáért, pontosabban lehetőségéért, a szocialista munkásoknak meg kellett küzdeniük. A városi tanács és a belügyminisztérium a hetvenes évek elején még arra törekszik, hogy a

Munkás Egylet, Általános Munkás Beteg- és Rokkantszolgálat, a Cipészszerelvények Szakegylete, a Szabóságok Segélyező és Önképző Egylete, az Asztalosok Szakegylete, Arany, Ezüst, Ékszer és e szakhoz tartozó Segélyező Szakegylete, Bádósgoszegek Szakegylete; Budán a Könyvnyomtatók Művelőegylete, az Óbudai Általános Munkás Egylet, a Hajóépítő gyári Munkások Fogyasztó Egylete működött. 1873 szeptemberében kimondotta megalakulását a szűcsmunkások egylete, négy év múlva pedig a kőművesek szakegylete. Mindezekhez végül hozzájárult a helyi keretből már kinövő, az országos szervezkedés útján megindult nyomdászszakegylet.

Amikor Budapest törvényhatósági bizottsága 1873. október 25-én alakuló ülését tartotta a Vigadó nagytermében, már élénk szakszervezeti élet volt a fővárosban. Az egyletek tagjai rendszeresen összegyűltek, szocialista újságokat olvastak, éberan örködték a munkaviszonyok felett, figyelemmel kísérték a munkaidő és a munkabér, valamint a munkanélküliség alakulását, helyel-közzel bérmozgalmakat is szerveztek. Hamarosan felismerték, hogy a szocialista célkitűzés mellett nagy jelentősége van a mindennapi követelésekért vívott küzdelemnek. A Munkás Heti-Krónika 1875. augusztus 29-i számában „Hírlapi Szemle” cím alatt egyetértőleg közli a Typographia cikkét, mely szerint: „illetékes körökben már-már be kezdik látni, hogy a munkás a jövőre való szakadatlan rámutatással jól nem lakhatik, hanem, hogy már a jelenben is előnyökkel kell neki nyújtani a mozgalom által”.

A „jelenben is” nyújtandó előnyök és a szakmai szervezkedés kapcsolatáról persze nem volt könnyű meggyőzni a túlnyomó többségében még az uralkodó osztályok által ideológiailag befolyásolt, illetve a szervezkedés jelentőségét fel nem ismerő munkásokat. A soknemzetiségű magyarországi proletariátus soraiban elsősorban a nacionalizmus elleni küzdelem vált létfontosságú feltételévé a szocialista eszmék terjedésének. Ez a küzdelem megkezdődött ugyan, de gyors eredményekre aligha vezethetett. Gátolta a szervezkedést az 1873-as gazdasági válság is, az ezzel együttjáró munkanélküliség és — nem utolsósorban — a hatóságok magatartása. A hetvenes évek második felének magyarországi szakszervezeti mozgalma tanúsítja, hogy a már elért eredmények stabilizálása is rendkívül nehéz feladat volt. De a magyarországi — elsősorban a fővárosi — szakszervezeti mozgalom a kilencvenes évekre túljutott a kezdet nehézségein, s immár tömegmozgalomként folytathatta küzdelmét a munkások jobb életéért, szabad jövőjéért.

ERÉNYI TIBOR